

HANDLEIDING RAPPORTEUR VELDVOETBAL

SEIZOEN 2020/'21

Uitgave nr. : 01
Datum : Augustus 2020

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	3
<i>De vorm</i>	3
Inleveren van rapporten	3
<i>De inhoud en de competenties</i>	4
De 4 competenties waarop een scheidsrechter in het AV wordt beoordeeld zijn:	4
Waardering	4
Wat wordt beoordeeld?	4
Hoe wordt beoordeeld?	4
2. BEOORDELEN	5
<i>Objectiviteit versus subjectiviteit</i>	5
Observeren, uitgesteld beoordelen en oorzaak-gevolg	5
<i>Classificeren</i>	6
Toelichting	8
Invullen van de beoordeling	9
Belangrijk verwijtbare fout	10
Bepaling score	12
3. TOELICHTING OP DE COMPETENTIES VAN HET BEOORDELINGSRAPPORT	13
Competentie 1 - Managen van de wedstrijd	13
1.1 - Komt overtuigend, zelfverzekerd en resoluut over bij een beslissing en / of weerstand	13
1.2 - Voelt de wedstrijd aan en is flexibel genoeg om arbitrage aan te passen	14
Competentie 2 - Communicatie	15
2.1 - Functioneel fluitsignaal	15
2.2 - Duidelijke en functionele non-verbale signalen en verbale communicatie	15
Competentie 3 – Toepassing spelregels	17
3.1 - Juistheid van beslissingen	17
3.2 - Disciplinair beleid	17
Competentie 4 – Positie kiezen & volgen	19
4.1 - Volgen en Positiekiezen tijdens het spel	19
4.2 - Kiezen van positie bij spelhervattingen	19
BIJLAGE 1 – BEOORDELINGSFOUTEN	20

1. INLEIDING

De vorm

De vorm van het beoordelingsrapport is gebaseerd op het noteren van concreet waargenomen gedrag van de scheidsrechter. Aan de hand van aantekeningen van waarnemingen door de rapporteur worden de scores op het beoordelingsrapport ingevuld.

Wat hebt u de scheidsrechter zien doen of zien nalaten?

Niet uw mening, aannahme of veronderstelling wordt op het beoordelingsrapport vertaald naar scores. Slechts de feiten die u concreet waargenomen heeft vormen de basis voor uw scores. Alleen dan is er sprake van een zo objectief mogelijke beoordeling.

Bij het amateurvoetbal is gekozen voor een vijfpuntenschaal met de scores A t/m E. Voor het scoren is bij elk competentieonderdeel de onderstaande toelichting van toepassing:

A – Uitstekend	3 of meer correcte complexe beslissingen en geen verbeterpunten
B – Zeer goed	3 of meer correcte complexe beslissingen en 1 of 2 verbeterpunten <i>of;</i> 1 of 2 correcte complexe beslissingen en geen verbeterpunten
C – Naar behoren	3 of meer correcte complexe beslissingen en 3 of meer verbeterpunten <i>of;</i> 1 of 2 correcte complexe beslissingen en 1 of 2 verbeterpunten <i>of;</i> Geen correcte complexe beslissingen en geen verbeterpunten
D – Matig	1 of 2 correcte complexe beslissingen en 3 of meer verbeterpunten <i>of;</i> geen correcte complexe beslissingen en 1 of 2 verbeterpunten
E – Onvoldoende	Geen correcte complexe beslissingen en 3 of meer verbeterpunten

Bij competentieonderdelen 3.1, 3.2, 4.1 en 4.2 kunnen nog belangrijke verwijtbare fouten gemaakt worden, die invloed hebben op bovenstaande score. Zie hiervoor [Belangrijk verwijtbare fouten](#) (pagina 10).

*Nadere uitleg over de begrippen “complexe beslissingen en verbeterpunten” staan op [pagina 8](#).
Nadere uitleg over de tabel staat op [pagina 12 \(Bepaling score\)](#).*

Inleveren van rapporten

Rapporten dienen uiterlijk op woensdag 12 uur na de gespeelde wedstrijd te worden ingediend via Sportlink. Dit om een spoedige afhandeling van rapporten mogelijk te maken. Het streven is om de rapporten zo snel als mogelijk na de wedstrijd bij de betreffende scheidsrechter te krijgen.

De inhoud en de competenties

Het beoordelingsformulier bestaat uit 4 competenties. Met competenties wordt bedoeld de kennis, vaardigheden, houding en persoonlijke eigenschappen van een scheidsrechter die moeten leiden tot een succesvolle prestatie. De 4 competenties worden beschreven in 8 competentieonderdelen.

De 4 competenties waarop een scheidsrechter in het AV wordt beoordeeld zijn:

1. Managen van de wedstrijd

Met zijn uitstraling dwingt de scheidsrechter acceptatie van zijn beslissingen af (leiderschap).

Toont flexibiliteit door het aanpassen van zijn arbitrage als de ontwikkeling in de wedstrijd daartoe aanleiding geeft

2. Communicatie

De scheidsrechter bleek door juiste communicatie in staat zijn beslissingen te verkopen

3. Toepassing spelregels

De scheidsrechter is in staat de spelregels als ook de overige instructies correct toe te passen

4. Volgen en positie kiezen

De scheidsrechter bleek in staat zodanig het spel te volgen en positie te kiezen dat de juiste beslissingen werden genomen en acceptatie ervan werd afgedwongen.

Een nadere uitwerking en toelichting van de competenties vindt u in het hoofdstuk "[Toelichting op de competenties van het beoordelingsrapport](#)".

Waardering

Het systeem kent een waarde toe aan elke score op het beoordelingsformulier en alle ingevoerde scores leiden tot het eindcijfer van het rapport. Uitsluitend de aangevinkte scores bepalen het eindcijfer.

De door de rapporteur vermelde toelichting en tips hebben geen invloed op het eindcijfer.

Wat wordt beoordeeld?

De rapporteur dient zich niet specifiek te richten op de fouten die een scheidsrechter maakt, maar moet vooral aandacht hebben voor de manier waarop een scheidsrechter de wedstrijd leidt.

Een wedstrijd met veel moeilijke situaties vraagt om een andere benadering dan een wedstrijd waarbij dat niet het geval is. De rapporteur dient aandacht te hebben voor de wijze waarop een scheidsrechter handelt, omgaat met spelers en technische staf en de manier waarop hij de spelregels in de praktijk toepast.

Hoe wordt beoordeeld?

Stap 1: Observeren en noteren

Stap 2: Analyseren en Classificeren

Stap 3: Score toekennen

De rapporteur maakt tijdens de wedstrijd aantekeningen over het **concreet waarneembaar gedrag** van de scheidsrechter, dus wat de rapporteur **feitelijk** ziet. Bij het opmaken van het beoordelingsformulier vertaalt hij de aantekeningen naar de van toepassing zijnde competentieonderdelen.

Dus: Niet de **mening** van de rapporteur is de basis van zijn rapport maar uitsluitend een zo **objectief mogelijke** weergave van concreet waargenomen feiten!

Daarbij moet voortdurend worden beoordeeld, waarin de oorzaak van het gedrag gelegen is.

2. BEOORDELEN

Objectiviteit versus subjectiviteit

Volledig objectief beoordelen bestaat niet. Iedereen die iets waarneemt, doet dit vanuit een kader wat van persoon tot persoon sterk kan verschillen. Het beoordelen van scheidsrechters is niet anders: iedere rapporteur bekijkt een scheidsrechter met in het achterhoofd hoe de rapporteur vindt dat deze scheidsrechter zich zou moeten gedragen en op welke punten nadruk gelegd zou moeten worden.

Het is daarom nagenoeg onmogelijk een compleet objectief systeem van waarnemen en beoordelen te ontwikkelen. Om de scheidsrechters op een zo consistent en rechtvaardig mogelijke wijze met elkaar te kunnen vergelijken, is het noodzakelijk dat rapporteurs dezelfde criteria hanteren met betrekking tot beoordeling en becijfering. Tevens is het van belang om je als rapporteur bewust te zijn en te blijven van de invloed van je eigen subjectieve kader, hoe jij denkt dat een scheidsrechter moet handelen (zie [Bijlage 1 - Beoordelingsfouten](#)).

Observeren, uitgesteld beoordelen en oorzaak-gevolg

In het dagelijks leven zijn we gewend om wat we zien en horen vrijwel direct een plaats te geven en er een conclusie aan te verbinden. Een rapporteur dient echter het eigen oordeel uit te stellen en pas na afloop de gedragingen van de scheidsrechter in het licht van de wedstrijd te plaatsen. Iedere wedstrijd heeft een eigen karakter en van scheidsrechters wordt verwacht, dat ze hun wedstrijdmanagement flexibel aanpassen op het karakter van de wedstrijd.

Voorbeeld: Een speler houdt in de 3^e minuut van de wedstrijd een tegenstander langdurig en opzichtig aan het tenue vast op het middenveld. De scheidsrechter kiest ervoor, de overtreder geen waarschuwing te geven voor deze niet-onbesuisde tactische overtreding, maar geeft een stevige publieke vermaning.

De rapporteur moet deze situatie en beslissing voor zichzelf concreet opschrijven, echter zonder daar *direct* een waardeoordeel aan te verbinden. Deze beslissing kan namelijk op meerdere manieren uitpakken. Juist de gevolgen van de beslissing op het verdere verloop van de wedstrijd dient een rapporteur mee te nemen in de overweging, of de actie van de scheidsrechter de beste voor de wedstrijd was.

Een vroege waarschuwing voor een tactische overtreding kan namelijk leiden tot een stortvloed aan kaarten voor vergelijkbare overtredingen, hetgeen niet in het belang van de wedstrijd is. Indien echter de scheidsrechter met de stevige publieke vermaning heel duidelijk een grens aangeeft die door de spelers geaccepteerd wordt en waarbij dit soort overtredingen zelden meer wordt waargenomen, heeft de scheidsrechter wel degelijk goed gepresteerd in de geest van de wedstrijd.

De *uitwerking* van de beslissing, om geen waarschuwing te geven, kan echter pas *na afloop* van de wedstrijd beoordeeld worden. Juist zulke gevolgen dient een rapporteur te onderkennen en omschrijven, en niet alleen meewegen dat de scheidsrechter in de 3^e minuut geen waarschuwing gaf en “dus” een fout maakte.

Verder is het belangrijk de juiste oorzaak-gevolg-relaties te onderkennen. De scheidsrechter, spelers en teamofficials beïnvloeden elkaar wederzijds. Door het eigen gedrag continu aan te passen op de situatie, probeert een scheidsrechter de gedragingen van alle andere personen te beïnvloeden en de goede kant op te sturen. Een scheidsrechter is echter hierbij sterk afhankelijk van de overige betrokkenen. De rapporteur dient bij het beoordelen van het gedrag van de scheidsrechter vooral te letten of dit zich direct en efficiënt richt op het wegnemen van de *oorzaak* van een probleem.

Voorbeeld 1: Een speler levert commentaar op de leiding (*oorzaak*) en de scheidsrechter vermaant de speler (*gevolg*). Het doel van de vermaning is ervoor te zorgen dat er geen commentaar meer komt (*wegnemen oorzaak*). Indien dit echter niet het geval is, en de speler blijft mekkeren (de *oorzaak* blijft bestaan), dient de scheidsrechter zijn/haar gedrag *aan te*

passen (een waarschuwing geven en bij herhaling wegzenden van de speler). Deze keten van gedragingen, waarin een scheidsrechter al dan niet flexibel inspeelt op de situatie, dient een rapporteur te onderkennen en te beoordelen.

Voorbeeld 2: Vaak wordt een incorrecte buitenspelbeslissing een scheidsrechter zwaarder aangerekend wanneer er een goal op volgt, dan wanneer er geen doelpunt gescoord wordt. De kwaliteit van de beslissing van de scheidsrechter wordt dan ten onrechte beoordeeld op basis van de kwaliteit van spelers.

Belangrijker is het, om de *omstandigheden omtrent de beslissing*, mee te nemen in de beoordeling. Wanneer de speler meters buitenspel liep en de situatie daardoor overduidelijk was, is een foute beslissing de scheidsrechter zwaarder aan te rekenen dan wanneer buitenspel een kwestie was van centimeters.

Classificeren

Het is zeer belangrijk om waarnemingen aan het juiste competentieonderdeel toe te schrijven. Een spelmoment kan voor meerdere competentieonderdelen informatief zijn, maar een relevante observatie uit een spelmoment, mag maar bij één competentieonderdeel *meegerekend* worden. Het is dus niet toegestaan om exact dezelfde observatie uit een spelmoment bij meerdere competentieonderdelen mee te wegen. Hieruit volgt dat het ook niet aan te bevelen is, om als rapporteur exact dezelfde voorbeelden bij meerdere competentieonderdelen te vermelden.

Bovendien is het belangrijk je te realiseren dat er een fundamenteel verschil bestaat tussen competentieblok 1 (1.1 en 1.2) en de overige blokken:

1. Competentieonderdeel 1.1 en 1.2:
 - Situatie(s) waarbij het wedstrijdbeeld verandert en de scheidsrechter al dan niet proactief of reactief daarop inspeelt door zijn/haar wedstrijdmanagement te veranderen;
 - Dit behelst veelal het uitvoeren of nalaten van structurele gedragingen, waarbij meerdere waarnemingen/voorbeelden gegeven worden;
2. Overige competentieonderdelen:
 - Situatie(s) zonder effect op het wedstrijdbeeld, waarbij het niet noodzakelijk is het wedstrijdmanagement aan te passen;
 - Dit behelst veelal incidentele gedragingen met een enkele waarneming/voorbeeld.

De nadruk bij rapportage ligt op het **managen van de wedstrijd**, hetgeen bij 1.1 en 1.2 wordt omschreven.

De rapporteur zal zich daarom na afloop van de wedstrijd bij elke genoteerde waarneming de vraag moeten stellen, of deze onderdeel is van een *structurele gedraging* waarmee de scheidsrechter zijn/haar wedstrijdmanagement aanpaste op een verandering in het wedstrijdbeeld, of het wedstrijdbeeld veranderde omdat de scheidsrechter structureel anders ging leiden. Zo ja, hoort dit bij 1.1 of 1.2 thuis, anders bij de overige deelcompetenties.

Voorbeelden die bij 1.1 of 1.2 thuishoren:

- Na een sportieve 1e helft, begint de 2e helft met een aantal snel opeenvolgende, kleine overtredingen, waarbij de irritatie op het veld toeneemt. Dit is een veranderd spelbeeld, waarbij de scheidsrechter het wedstrijdmanagement dient aan te passen door snel de teugels aan te halen (door bijvoorbeeld voordeel achterwege laten, harder fluitsignaal, manier van volgen aanpassen door bovenop de situatie te lopen). De rapporteur dient het geheel van maatregelen die de scheidsrechter neemt, bij 1.2 te omschrijven;
- De scheidsrechter geeft consistent geen waarschuwing voor een specifieke overtreding waar altijd geel voor staat. Het spelbeeld verruwt en het aantal soortgelijke overtredingen neemt toe. De rapporteur moet dit nu bij 1.2 omschrijven en meewegen, omdat het niet aanpassen van het wedstrijdmanagement (structureel niet goed disciplinair optreden) een directe invloed had op het wedstrijdbeeld;

- De scheidsrechter geeft aanvankelijk geen geel voor een overtreding waar dit wel moet. Vanaf een bepaald moment begint de scheidsrechter wel degelijk consistent gele kaarten hiervoor te geven, maar het aantal overtredingen neemt niet af, waardoor er een stortvloed aan kaarten volgt. Dit moet de rapporteur bij 1.2 omschrijven, omdat de scheidsrechter het wedstrijdmanagement wel degelijk aanpast in reactie op de wedstrijd. Dat het niet het gewenste effect heeft, zal doorwerken in de beoordeling (bijvoorbeeld te laat begonnen met geven van kaarten), maar dit dient wel bij 1.2 omschreven te worden;
- De scheidsrechter treedt consistent niet afdoende op tegen weerstand. Gaandeweg neemt de hoeveelheid weerstand toe. De rapporteur moet dit nu bij 1.1 omschrijven en meewegen, omdat het niet aanpassen van het wedstrijdmanagement (door structureel niet op te treden tegen weerstand) direct invloed had op het wedstrijdbeeld (toename van commentaar);
- De scheidsrechter treedt van meet af aan niet op tegen kleine overtredingen, waardoor dit aantal escaleert en het wedstrijdbeeld grimmig wordt. De rapporteur moet dit bij 1.2 omschrijven, omdat het niet aanpassen van het wedstrijdmanagement een directe invloed heeft op het spelbeeld;
- De scheidsrechter bestraft initieel kleine overtredingen prima, maar gaandeweg worden deze steeds minder bestraft, waarop het wedstrijdbeeld verruwt. Dit is een voorbeeld waarbij een verandering in wedstrijdmanagement resulteert in een veranderd spelbeeld. Ook dit dient bij 1.2 te worden omschreven door de rapporteur;
- De scheidsrechter treedt op tegen kleine overtredingen door deze consistent te bestraffen met een vrije schop, maar het aantal van zulke overtredingen neemt gaandeweg toe. In zulke gevallen dient een scheidsrechter het wedstrijdmanagement aan te passen door ook disciplinaire straffen te geven voor kleine overtredingen en deze te escaleren (van terloopse vermaningen, naar publieke vermaningen, naar gele kaarten). De rapporteur moet dit bij 1.2 omschrijven, omdat het om een aanpassing van het wedstrijdmanagement (escalatie straffen) betreft;
- Tijdens de wedstrijd begint het zeer hard te regenen, waardoor het veld drassig en zwaar wordt. De scheidsrechter dient hierbij de manier van volgen aan te passen op dit nieuwe wedstrijdbeeld. Denk hierbij bijvoorbeeld aan dat spelers verder doorglijden bij tackles, waardoor het zaak kan zijn meer de bal te volgen. Tevens kan de sprintsnelheid afnemen, waardoor de scheidsrechter andere volpatronen moet hanteren om goed te kunnen volgen. Veranderingen in volpatronen die ingegeven worden door een veranderend wedstrijdbeeld, dient de rapporteur bij 1.2 te beoordelen en niet bij 4.1.

Voorbeelden die bij overige competenties thuishoren:

- De scheidsrechter geeft een paar keer verspreid over de hele wedstrijd geen waarschuwing voor een overtreding waar altijd geel op staat. Dit leidt echter niet tot een verandering in het spelbeeld (geen verruwing of toename overtredingen). De rapporteur kan dit bij 3.2 omschrijven en meewegen, omdat het spelbeeld niet veranderde met het foutieve gedrag van de scheidsrechter;
- De scheidsrechter treedt een paar keer verspreid over de gehele wedstrijd niet afdoende op tegen weerstand. Dit leidt echter niet tot een toename van weerstand of een verandering van spelbeeld. De rapporteur kan dit bij 3.2 omschrijven en meewegen, omdat de scheidsrechter het wedstrijdmanagement niet aanpaste en er bovendien geen ruwer spelbeeld waargenomen werd (toename van commentaar);
- De scheidsrechter verzuimt een paar keer, verspreid over de gehele wedstrijd, een vrije schop toe te kennen voor kleine overtredingen. Het aantal overtredingen escaleert echter niet en er is geen verandering in spelbeeld waargenomen. In dit geval kan de rapporteur de waarnemingen bij 3.1 omschrijven en meewegen, omdat het wedstrijdmanagement niet veranderd is en er geen verandering van spelbeeld optrad.

Het moge echter duidelijk zijn dat er een groot, grijs gebied bestaat, of bepaalde gedragingen structureel waren en/of van invloed op het wedstrijdmanagement dan wel het wedstrijdbeeld. Denk bijvoorbeeld aan factoren zoals het snel opeenvolgende overtredingen, situaties waarbij de scheidsrechter niet het wedstrijdmanagement aanpast maar het spelbeeld wel verandert, enzovoorts. Het is aan de rapporteur om de keuze te maken of een waarneming bij competentie 1 of bij de overige competenties wordt vermeld. Het is bovendien niet de bedoeling dat scheidsrechters deze keuze in bezwaar of beroep aanvoeren als argument om een rapport te laten aanpassen of seponeren.

Toelichting

Het is aan de rapporteur om te bepalen hoe aantekeningen worden gemaakt tijdens de wedstrijd. De voorkeur hoe dit te doen, zal per persoon sterk verschillen. Bij het invullen van het rapport zal echter iedere rapporteur met de instructies in deze Handleiding rekening moeten houden.

Wanneer in de toelichting concrete situaties worden gebruikt, is het handig om dit aan de hand van de **4 W's** te doen:

1. **Wanneer:** tijd;
2. **Waar:** plaats op het veld;
3. **Wie:** betrokkenen (bijvoorbeeld rugnummers);
4. **Wat:** omschrijving wat waargenomen werd, met gevolgen.

De rapporteur is **verplicht** een zo volledig mogelijke, concrete omschrijving van de situatie te geven, aan de hand van zoveel mogelijk onderdelen van de 4 W's, bij de volgende situaties:

1. De beschrijving van *correcte beslissingen in complexe situaties*;
2. De beschrijving van *verbeterpunten* (minstens 1 concreet voorbeeld per verbeterpunt);
3. De beschrijving van een *belangrijk verwijtbare fout* (zie kopje "*belangrijk verwijtbare fout*").

Hierbij gelden de volgende omschrijvingen:

- Een **complexe** situatie:
 - Een situatie waarbij verschillende overtredingen tegelijkertijd worden gemaakt;
 - Een onoverzichtelijke strafschopsituatie;
 - Een toepassing van de *triple punishment*¹ regel;
 - De scheidsrechter weet door subtiele of terloopse interacties met de spelers de wedstrijd onder controle te houden;
 - Enz.
- Een **verbeterpunt**:
 - *Herhaaldelijk* minder goed handelen van de scheidsrechter (bijvoorbeeld herhaaldelijk niet fluiten voor duwen van de tegenstander);
 - *Enkel* of herhaaldelijk minder goed handelen met een directe invloed op het wedstrijdverloop (bijvoorbeeld eenmaal geen waarschuwing geven voor een onbesuisde overtreding);
 - Een *verbeterpunt* gaat het om een gedraging zoals omschreven in [Hoofdstuk 3](#) van deze handleiding en de spelregels. Het vijfmaal te zacht fluiten geldt niet als vijf verbeterpunten, maar slechts als 1 verbeterpunt. Het herhaaldelijk niet fluiten voor vasthouden en herhaaldelijk niet fluiten voor duwen zijn echter wel 2 verbeterpunten, waarbij van ieder minstens 1 concreet voorbeeld gegeven moet worden.

¹ Triple punishment - "Het toepassen van de juiste disciplinaire straf bij het toekennen van een strafschoep"

- Een **aandachtspunt**:
 - Een *gering aantal* keren minder goed handelen van de scheidsrechter zonder directe invloed op het wedstrijdverloop.

De rapporteur dient in de toelichting ook duidelijk aan te geven wat correcte complexe situaties, verbeterpunten en aandachtspunten zijn.

Uitgebreide concrete omschrijvingen van overige zaken die *correct* worden uitgevoerd, is niet nodig. Een rapporteur hoeft geen heel verhaal te schrijven hoe de scheidsrechter voor iedere overtreding fluit en richting aangeeft, slechts een korte opmerking volstaat in dit geval.

Bij het rapporteren gelden voorts de stelregels:

1. Bij twijfel niet noteren;
2. Compleet subjectieve omschrijvingen zijn niet gewenst.

Voorbeeld: De observatie dat “de scheidsrechter weinig zelfvertrouwen uitstraalde bij protest” is compleet subjectief. We kunnen ons er een voorstelling van maken, maar de scheidsrechter weet door een dergelijke beschrijving niet wat deze de volgende keer anders moet doen. Een omschrijving als: “na toekennen van een strafschoep aan B in de 18e minuut protesteerden meerdere spelers. U keek hierbij alleen naar de grond, trad verder niet op door middel van disciplinaire straffen en straalde hierdoor weinig zelfvertrouwen uit”, geeft duidelijk aan dat de scheidsrechter moet werken aan een krachtiger lichaamstaal (waar de scheidsrechter aan kan werken).

Invullen van de beoordeling

Per competentieonderdeel dient de rapporteur de score aan te vinken zoals hieronder in het kopje “*bepaling score*” wordt uitgelegd.

Indien de prestatie neutraal was, dient een score van C te worden toegekend. De term neutraal betekent in dit geval: een afdoende en effectieve prestatie, waarbij geen verbeterpunten of correcte complexe beslissingen zijn waargenomen. Dit zal in de praktijk echter weinig voorkomen.

Het rapportformulier kent de volgende competentieonderdelen:

Competentieonderdeel	
1.1	Komt overtuigend, zelfverzekerd en resoluut over bij een beslissing en / of weerstand
1.2	Voelt de wedstrijd aan en is flexibel genoeg om arbitrage aan te passen.
2.1	Functioneel fluitsignaal
2.2	Duidelijke en functionele non-verbale signalen en verbale communicatie
3.1	Juistheid van beslissingen
3.2	Disciplinair beleid
4.1	Volgen en Positiekiezen tijdens het spel
4.2	Kiezen van positie bij spelhervattingen

- In het rapportformulier bevindt zich onder iedere deelcompetentie een vak waarin de rapporteur de toelichting dient te plaatsen die betrekking heeft op deze deelcompetentie.
- In de toelichting dient de rapporteur expliciet te vermelden welke opmerkingen/voorbeelden een correcte complexe beslissing, verbeterpunt en aandachtspunt omschrijven. Het schrijven van een deel met algemene indrukken, gevolgd door concrete voorbeelden is hierbij mogelijk.

Indien een scheidsrechter voor een deelcompetentie een D of E scoort, moet dit niet het tevens vermelden van complimenten in de weg staan.

Voorbeeld: Een scheidsrechter krijgt als eindscore een E voor 3.1. Ondanks deze score, zou het bijvoorbeeld perfect toepassen van de voordeelregel, waar een doelpunt uit volgde, natuurlijk niet onvermeld dienen te blijven.

Rapporteurs worden geacht spelregeltaal te gebruiken in de toelichting. Bijvoorbeeld:

- **Correct taalgebruik:** “Speler T18 beging in de 34^e minuut een onbesuisde overtreding op B12 in de middencirkel (tackle met been omhoog), waarvoor u hem ten onrechte geen waarschuwing gaf”;
- **Niet correct taalgebruik:** “Speler T18 gaf in de 34^e minuut in de middencirkel zijn tegenstander een rotschop, waarop u hem geen geel gaf”;
- **Correct taalgebruik:** “Speler T18 beging in de 34^e minuut in de middencirkel een overtreding met buitensporige inzet, waarbij hij met gestrekt been van achter de B12 tackelde en op de enkel raakte, waarmee hij de gezondheid van de tegenstander in gevaar bracht. U stuurde de B18 terecht van het veld met een rode kaart.”;
- **Niet correct taalgebruik:** “Speler T18 tackelde in de 34^e minuut in de middencirkel de B12 met gestrekt been, waarop u terecht rood gaf”.

Hierbij is van belang:

- Bij een *niet gegeven waarschuwing*, moet duidelijk uit de toelichting blijken dat het wel degelijk geel was. Dit kan door bijvoorbeeld te vermelden dat het om een onbesuisde overtreding ging, een herhaaldelijke overtreding, het onreglementair onderbreken van een veelbelovende aanval, etc. (zie Regel 12);
- Bij een *niet gegeven veldverwijdering* (dit is een verwijtbare fout), moet de toelichting aan zoveel mogelijk van de 4 W's voldoen en moet duidelijk blijken dat de overtreding rood waard was. Dit kan bijvoorbeeld door te vermelden dat het een gewelddadige actie of buitensporige inzet betrof, of bij het ontnemen van een directe scoringkans duidelijk de situatie te omschrijven (zie Regel 12).

Belangrijk verwijtbare fout

- Een belangrijke verwijtbare fout kan alleen gemaakt worden bij competentieonderdelen 3.1, 3.2, 4.1 en 4.2 en dient daar concreet aan de hand van zoveel mogelijk 4 W's omschreven te worden.
- Hoe een belangrijk verwijtbare fout doorwerkt in de score, staat hieronder in het kopje “*bepaling score*” omschreven. Uitgangspunt is dat in geval van een belangrijk verwijtbare fout, de score altijd daalt tot onder een C.
- Bij een belangrijk verwijtbare fout gaat het om een verkeerde beslissing ten aanzien van:
 - Een doelpunt;
 - Een strafschoep;
 - Een directe rode kaart;
 - Het niet geven van een gele kaart aan een speler die al een gele kaart heeft, waardoor een rode kaart achterwege blijft;
 - Het onterecht geven van een tweede gele kaart waardoor een speler ten onrechte een rode kaart krijgt;
 - Een directe scoringkans.

De lijst hierboven is uitputtend: het is rapporteurs niet toegestaan, verwijtbare fouten toe te passen die niet in bovenstaande lijst staan.

Het verwijtbare zit in het feit dat de scheidsrechter het *kon* waarnemen of had *moeten kunnen* waarnemen:

- Indien de scheidsrechter in positie stond om de situatie te kunnen zien, dient de fout bij 3.1 of 3.2 meegewogen te worden;
- Indien de scheidsrechter niet in positie stond om de situatie te kunnen zien (maar wel in positie had moeten kunnen staan), dient de verwijtbare fout bij 4.1 of 4.2 meegewogen te worden.
- De fout hoeft geen invloed te hebben op de uitslag van de wedstrijd.
- De extra aftrek dient slechts op één competentieonderdeel toegepast te worden.

Voorbeeld: Bij een pass naar voren staat de speler die de bal ontvangt strafbaar buitenspel. De scheidsrechter staat in een positie om zelf buitenspel waar te kunnen nemen, maar laat echter onterecht doorspelen. Hierop onttrekt een verdediger de aanvaller op onreglementaire wijze een directe scoringskans. De scheidsrechter stuurt de verdediger vervolgens van het veld. Deze rode kaart is dan *geen* belangrijk verwijtbare fout, omdat de beslissing rood te geven op zich juist is. Het door laten spelen bij strafbaar buitenspel, waardoor de directe scoringskans ontstaat, dient echter *wel* als een belangrijk verwijtbare fout meegewogen te worden in deze situatie.

Gevolg: wel een punt aftrek bij 3.1 (foutieve buitenspelbeslissing waarbij de scheidsrechter de situatie zelf kon waarnemen), maar **niet** bij 3.2 (rode kaart verdediger).

Hierbij dient wel volgende opgemerkt te worden: Indien de scheidsrechter zich *niet* in positie bevindt om zelf buitenspel waar te kunnen nemen, kan de belangrijk verwijtbare fout bij 4.1 meegewogen worden, omdat de oorzaak van de fout ligt in het positiekiezen/volgen.

De rapporteur moet zich in zulke situaties wel altijd afvragen, of het redelijkerwijs te verwachten mocht zijn, dat de scheidsrechter in positie kon staan, om de situatie zelf waar te nemen. Indien de bal bijvoorbeeld na een afgeslagen hoekschop direct razendsnel op de diepe spits gespeeld wordt, waarbij de scheidsrechter van een positie binnen het strafschoopgebied moet komen, kan men niet verwachten dat deze zelf buitenspel kan waarnemen. In dit geval is er dan ook geen sprake van een verwijtbare fout (want de scheidsrechter kon de situatie niet zelf waarnemen en men mocht er niet redelijkerwijs van uitgaan, dat hij tijdig in positie kon zijn).

Bepaling score

Op pagina 3 is de tabel met vijfpuntenschaal met scores van A t/m E getoond. In de tabel hieronder wordt dezelfde informatie op een iets andere manier weergegeven. Dit als hulpmiddel voor het bepalen van de score.

Bij de bepaling van de score dient de rapporteur rekening te houden met:

1. Het aantal beschreven correcte, complexe beslissingen;
2. Het aantal beschreven verbeterpunten;
3. Het aantal beschreven belangrijk verwijtbare fouten.

De rapporteur dient per competentieonderdeel in de toelichting het aantal correcte, complexe beslissingen en verbeterpunten te tellen.

De onderstaande tabel geeft weer, welke voorlopige score is toe te kennen op basis van deze aantallen:

Correcte complexe beslissingen	Verbeterpunten	Voorlopige score
3 of meer	Geen	A
3 of meer	1 of 2	B
3 of meer	3 of meer	C
1 of 2	Geen	B
1 of 2	1 of 2	C
1 of 2	3 of meer	D
Geen	Geen	C
Geen	1 of 2	D
Geen	3 of meer	E

Indien er *geen* belangrijk verwijtbare fouten zijn beschreven, is de voorlopige score ook de eindscore die de rapporteur in het rapport verwerkt.

Indien er *wel* belangrijk verwijtbare fouten zijn beschreven, dienen deze als volgt te worden verwerkt:

- Als er 1 verwijtbare fout is beschreven en de score kwam uit op een A, B of C, verlaagt de rapporteur de eindscore tot een D;
- Als er 1 verwijtbare fout beschreven is en de score kwam uit op een D, verlaagt de rapporteur de eindscore tot een E;
- Als er 2 of meer verwijtbare fouten beschreven zijn, kent de rapporteur altijd een E toe.

3. TOELICHTING OP DE COMPETENTIES VAN HET BEOORDELINGSRAPPORT

Competentie 1 - Managen van de wedstrijd

Beoordeeld wordt: De mate waarin de scheidsrechter in staat is om acceptatie van zijn beslissingen te verkrijgen door het aanpassen van zijn arbitrage aan de aard van de wedstrijd en door zijn uitstraling.

De rapporteur zal zich daarom na afloop van de wedstrijd bij elke geregistreerde waarneming de vraag moeten stellen of de waarneming onderdeel is van meerdere waarnemingen, die invloed hebben gehad op het beeld van de wedstrijd. Als dat het geval is worden deze waarnemingen bij competentie 1 meegenomen. Gaat het om op zichzelf staande situaties, dan worden deze bij de overige competenties vermeld. Een uitzondering geldt voor belangrijke verwijtbare fouten, die worden uitsluitend bij 3 en 4 vermeld.

Kernbegrippen zijn: managen wedstrijd, juiste keuzes en oplossingen vinden.

- Zorgt de scheidsrechter door zijn aanpak van de wedstrijd dat hij controle houdt?
- Herkent hij veranderingen in het wedstrijdbeeld, reageert hij proactief en hoe krijgt hij zo nodig de controle weer terug?
- Reageert de scheidsrechter op de juiste wijze op het gedrag van spelers, teamofficials en assistent-scheidsrechters?
- Wordt de scheidsrechter door de spelers geaccepteerd en gerespecteerd? Is zijn optreden overtuigend en gedecideerd? Laat hij zich niet beïnvloeden?

1.1 - Komt overtuigend, zelfverzekerd en resoluut over bij een beslissing en / of weerstand

Punten die hierbij een rol spelen:

- Blijft overeind in stressvolle situaties;
- Is assertief en maakt een uitstekende indruk;
- Is consistent en laat zich niet beïnvloeden door anderen (spelers, teamofficials, supporters etc.); neemt altijd objectieve beslissingen;
- Is consistent, ook als kritiek onvermijdelijk is;
- Is strikt, besluitvaardig, heeft zelfvertrouwen en is zelfverzekerd;
- Is resoluut, moedig en niet bang om impopulaire beslissingen te nemen;
- Als er lastige situaties ontstaan, zoals moeilijke beslismomenten en weerstand tegen beslissingen, reageert de scheidsrechter daar dan op?
- Heeft de scheidsrechter controle over situaties. Bijvoorbeeld: weet hij door zijn lichaamstaal en uitstraling de muur te managen of een controleerbare situatie te creëren bij hoekschoppen;
- Goede balans tussen rustig en feller verbaal en non-verbaal gedrag, maar heeft altijd controle over zijn emoties en straalt dit uit;
- Houdt de scheidsrechter gepaste afstand (dit betekent soms een stap naar achteren) als er kritiek op zijn beslissingen is of verkleint hij juist de afstand tussen hem en de speler(s)? De scheidsrechter kan met zijn eigen gedrag invloed uitoefenen op de spanning bij conflicten;
- Indien een scheidsrechter bij weerstand de afstand tussen hem en de speler(s) verkleint, dan kan dit averechts werken, omdat de spanning dan wordt opgevoerd. De afstand verkleinen wordt ervaren als een daad van agressie.

Teamofficials

Hoe gaat de scheidsrechter om met de teamofficials? Teamofficials alleen aanpakken als de arbitrage er hinder van heeft of men over de schreef gaat. Doet de scheidsrechter dat op een correcte manier. De scheidsrechter neemt direct maatregelen wanneer de assistent-scheidsrechters of de 4^e official worden bekritiseerd door spelers of teamofficials.

1.2 - Voelt de wedstrijd aan en is flexibel genoeg om arbitrage aan te passen

Voetbal is een contactsport. Er dient niet te kinderachtig te worden gefloten. Er moet wel een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen de echte en de onechte zaken. Laat een wedstrijd tot ontwikkeling komen, maar grijp direct in wanneer een overtreding daar echt aanleiding toe geeft, ongeacht de plaats van de overtreding of het tijdstip in de wedstrijd.

Een belangrijk onderwerp is het houden van tempo in de wedstrijd. De scheidsrechter dient niet te pietluttig te zijn met de plaats van vrije schoppen op de eigen speelheft in een defensieve situatie, maar wel strikt bij een vrije schop op de helft van de tegenstander. De juiste plaats en het stil liggen van de bal zijn dan essentieel. Hij laat ook niet te snel een verzorger het speelveld inkomen voor een blessurebehandeling. Hij hanteert waar mogelijk, met in achtneming van bovenstaande, de voordeelregel. Pakt deze niet goed uit, dan dient alsnog de eerste overtreding te worden bestraft. Punten die daarnaast een rol spelen:

- Arbitreren in de geest van de wedstrijd; een derby vereist een andere insteek dan een wedstrijd *om des keizers baard*;
- Consistent bestraffen van overtredingen. De scheidsrechter is in staat om gedurende de hele wedstrijd een herkenbare lijn te hebben in zijn beoordeling van overtreding. Deze lijn is herkenbaar en begrijpelijk voor spelers/trainers;
- Consistentie en voorspelbaarheid bij het toepassen van persoonlijke straffen; vanaf het begin een duidelijke lijn volgen (niet te snel of te makkelijk kaarten geven voor kleine overtredingen);
- Juiste opbouw van de disciplinaire maatregelen;
- Bij de beoordeling van tackles is er een grijs gebied, dus niet altijd geel of rood. Gaat de scheidsrechter hier goed mee om? Goede inschatting van de situatie voor een eerste gele kaart?
- Beschikt over voldoende inlevingsvermogen
- Herkent spelers die regelmatig overtredingen maken of met een tegenstander onenigheid hebben en gaat hier correct mee om? Weet hij dit in sportief gedrag om te buigen?
- De scheidsrechter is korter gaan volgen op momenten dat de wedstrijd hier om vraagt en heeft op die manier de wedstrijd onder controle gehouden;
- De scheidsrechter is in staat om de touwtjes strakker in handen te nemen en te laten vieren op de juiste momenten;
- De scheidsrechter herkent de spelers die in de gaten gehouden moeten worden en past zijn arbitrage hierop aan (vaker persoonlijk contact, kort volgen, etc.);
- De scheidsrechter past zijn arbitrage aan weersomstandigheden aan (bv. glad veld en waar stelt hij zich op als storm invloed heeft op het spel);
- Een belangrijk middel om situaties te voorkomen voor de scheidsrechter is het coachen van spelers of wel vooraf verbaal aangeven iets te zien, waardoor een speler een beoogde actie niet maakt.

Competentie 2 - Communicatie

Beoordeeld wordt: De mate waarin de scheidsrechter in staat is om zijn beslissing te verkopen d.m.v. zijn communicatie en weet door zijn verbale en non-verbale communicatie weerstand weet te voorkomen (de-escaleren).

Dit moet blijken uit het gebruik van het fluitsignaal en de gebaren (tekens) die de scheidsrechter geeft. Als een scheidsrechter bij een overtreding besluit het spel niet te onderbreken in verband met duidelijk voordeel, dan moet hij dit duidelijk maken in woord en gebaar. Communiqueert hij zonder overdrijving effectief met de spelers?

Als de waarneming onderdeel is van meerdere waarnemingen, die invloed hebben gehad op het beeld van de wedstrijd, dan wordt de waarneming niet hier, maar bij competentie 1 meegenomen. Een uitzondering geldt voor belangrijke verwijtbare fouten, die worden uitsluitend bij 3 en 4 vermeld.

2.1 - Functioneel fluitsignaal

Het fluitsignaal moet altijd duidelijk hoorbaar zijn en de scheidsrechter kan met zijn fluitsignaal duidelijk maken of er sprake is van een 'normale' overtreding of een 'ernstige' overtreding. Dit wordt intonatie genoemd, dus geen monotoon gebruik van het fluitsignaal.

Het fluitsignaal mag niet irritant zijn, doordat de scheidsrechter bijvoorbeeld onnodig lang op zijn fluit blaast of door te fluiten voor elke spelhervatting.

Zie verder het document "Praktische Richtlijnen", beschikbaar via de Assist-Scheidsrechters website op knvb.nl.

2.2 - Duidelijke en functionele non-verbale signalen en verbale communicatie

Punten die hierbij een rol spelen:

- Indien een scheidsrechter aangeeft dat er sprake is van een doelschop, hoekschop, strafschop of inworp dan dient dit door het gegeven gebaar duidelijk te zijn.
- De scheidsrechter geeft aan dat het een indirecte vrije schop betreft door de arm boven zijn hoofd te heffen. De scheidsrechter moet de arm in die positie houden, totdat de schop is genomen en de bal is geraakt door een andere speler, uit het spel is of als duidelijk is dat er niet rechtstreeks gescoord kan worden;
- Als de scheidsrechter een overtreding heeft geconstateerd die moeilijk zichtbaar was, dan dient hij als volgt te handelen:
 - Met een armgebaar aangeven door wie de vrije schop moet worden genomen, en of er sprake is van een directe of indirecte vrije schop;
 - Indien er sprake is van een overtreding die niet voor iedereen duidelijk is (wie deed er wat?), met een ondersteunend, functioneel gebaar aangeven welke overtreding is geconstateerd. Dit kan hij bijvoorbeeld doen door een gebaar te maken van 'duwen' of 'vasthouden';
- Voordeel aangeven doet de scheidsrechter door duidelijk te roepen (bijvoorbeeld "ga door" of "voordeel") en door met 1 of 2 horizontaal gestrekte armen in de richting te wijzen waarin moet worden verder gespeeld;
- Verbaal (roepen) is vooral belangrijk voor de spelers die in duel zijn, omdat zij alleen oog hebben voor de bal en voor elkaar en een gebaar van de scheidsrechter niet zien. Non-verbaal (gebaar) is van belang om voor alle overige spelers en toeschouwers duidelijk te maken dat voordeel wordt toegepast;
- Kaarten duidelijk en rustig laten zien door deze recht omhoog te houden:
 - Bij een gele kaart wachten tot de speler staat wanneer hij op de grond ligt. Bij een rode kaart snel duidelijkheid geven en niet wachten;
 - Voor iedereen moet duidelijk zijn wie de kaart krijgt (speler isoleren in plaats van wijzen);
 - Niet met de fluit in de mond gaan staan bij het tonen van een kaart;

- De scheidsrechter maakt gebruik van duidelijke en rustige (non-)verbale communicatie, waarmee hij bijdraagt aan het de-escaleren van de situatie.

Samenwerking (club)assistent-scheidsrechters / 4de official

Hier moet vooral gekeken worden naar de **zichtbare** wijze van samenwerking tussen de scheidsrechter en de (club)assistenten/4^e official, zoals: snel overnemen van adviezen, eigen initiatief bij onjuist advies, duidelijke en snelle signalen, zichtbaar naleving van de richtlijnen; of tonen van goed gemaakte afspraken. Teamwork is in de hedendaagse arbitrage van groot belang.

In de technische richtlijnen samenwerking scheidsrechter en (club)assistent-scheidsrechter is aangegeven wat er van de scheidsrechter wordt verwacht op het gebied van samenwerking.

De rapporteur let daarbij o.a. op de volgende zaken:

- Reageert op alle signalen van de (club)assistent-scheidsrechters. De scheidsrechter neemt daartoe ofwel het signaal over, of geeft door middel van een handgebaar aan het vlagsignaal van de (club)assistent-scheidsrechters gezien te hebben zonder daarbij het spel te onderbreken (voordeel, te snel buitenspelteken etc.);
- Neemt geen zichtbare verwijtbare tegenstrijdige beslissingen na het advies van de (club)assistent-scheidsrechters (hoekschop/doelschop, andere richting bij inworp etc.);
- Heeft een goede communicatie bij overtredingen die buiten het zicht van de scheidsrechter (gewelddadig gedrag) plaatsvinden en die zijn gesignaleerd door de (club)assistent-scheidsrechters of de 4^e official. Neemt de correcte maatregelen.

Competentie 3 – Toepassing spelregels

Beoordeeld wordt: De mate waarin de scheidsrechter in staat is om de spelregels en overige instructies consistent toe te passen en waar nodig snelheid in het spel te houden.

Als de waarneming onderdeel is van meerdere waarnemingen, die invloed hebben gehad op het beeld van de wedstrijd, dan wordt de waarneming niet hier, maar bij competentie 1 meegenomen. Een uitzondering geldt voor belangrijke verwijtbare fouten, die worden uitsluitend bij 3 en 4 vermeld.

3.1 - Juistheid van beslissingen

Alles vermelden, wat te maken heeft met de spelregels en de technische richtlijnen. Punten die hierbij een rol spelen:

- Duidelijk onderscheiden van tackles gericht op de bal of op een tegenstander;
- Direct onderbreken van de wedstrijd en beschermen van spelers die slachtoffer zijn van ernstige overtredingen;
- Waarnemen, en correct bestraffen van duwen, trekken en vasthouden (verborgen overtredingen);
- Alert op het gebruik van ellebogen, hand(en) en/of arm(en);
- Alert zijn op en correct bestraffen van misleiden van de scheidsrechter, bemoeien met de leiding, tijd rekken etc.;
- Duidelijk onderscheiden van het opzettelijk en onopzettelijk spelen van de bal met de hand
- Correct toekennen van een directe of indirecte vrije schop;
- Hanteren van de voorgeschreven afstand van 9.15 m bij de muur (vooral in de buurt van het strafschopgebied);
- Toezien op het correct hervatten van het spel;
- Correct toepassen van procedures bij spelerswisselingen en het behandelen van geblesseerde spelers;
- Juiste toepassing van de voordeelregel: het toepassen van voordeel moet gekoppeld zijn aan het ontstaan van een veelbelovend teamvoordeel in plaats van een persoonlijk voordeel. *Balbezit is geen voordeel*. Gaat de scheidsrechter goed om met *wait and see*? Bij situatie rode kaart nooit voordeel, tenzij het een *duidelijke* scoringskans is;
- Het spel niet onnodig ophouden of vertragen (bijvoorbeeld plek vrije schop in eigen verdediging);
- De scheidsrechter dient alleen beoordeeld te worden op buitenspel indien het mogelijk voor hem is om deze situatie zelfstandig te beoordelen.

3.2 - Disciplinair beleid

De onbesuisde overtredingen en overtredingen die gepaard gaan met buitensporige inzet en/of de veiligheid van de tegenstander in gevaar kunnen brengen, moeten direct met een gele (onbesuisd) of rode (buitensporige inzet etc.) kaart worden bestraft. Scheidsrechters moeten hierin consistent zijn. Er zijn echter ook overtredingen waarin ruimte zit. In een dergelijk geval verdient het de voorkeur dat het voorval wordt opgelost door middel van het geven van een persoonlijke of publieke vermaning.

Het gaat om een consistente opbouw van disciplinaire maatregelen. Ofwel, waar mogelijk eerst vermanen, maar disciplinair straffen (gele kaart, rode kaart) als dat onvermijdelijk is. Dit heeft alles te maken met de vraag of de scheidsrechter goed in de wedstrijd zit, het aanvoelen van de wedstrijd en de acceptatie en het respect van de spelers voor elkaar en de arbitrage.

Punten die hierbij een rol spelen:

- Juiste disciplinaire maatregelen nemen;
- Het disciplinair bestraffen (met een gele kaart) van o.a. onsportief gedrag:
 - Vertragen/verhinderen spelhervattingen;
 - Aanmerkingen maken op de arbitrage (bv. wegwerpgebaar);
 - Vragen om een gele/rode kaart voor een tegenstander;
- Het tonen van een rode kaart voor tackles die de gezondheid van een tegenstander in gevaar brengen;
- Juist beoordelen van het op onreglementaire wijze onderbreken van een veelbelovende aanval. Hiervan is sprake als de overtreding niet naar de aard met geel moet worden bestraft, maar wel vanwege het doel van de overtreding. Dit met uitzondering van de situatie waarbij de scheidsrechter een strafschoep toekent voor een overtreding waarbij geprobeerd werd de bal te spelen;
- Juist beoordelen van het op onreglementaire wijze onderbreken van een veelbelovende aanval. Hiervan is sprake als de overtreding niet naar de aard met geel moet worden bestraft, maar wel vanwege het doel van de overtreding.

Competentie 4 – Positie kiezen & volgen

Beoordeeld wordt: De mate scheidsrechter in staat is om het spel te volgen en positie te kiezen om de juiste beslissingen te kunnen maken en zijn beslissingen goed te verkopen.

Als de waarneming onderdeel is van meerdere waarnemingen, die invloed hebben gehad op het beeld van de wedstrijd, dan wordt de waarneming niet hier, maar bij competentie 1 meegenomen. Een uitzondering geldt voor belangrijke verwijtbare fouten, die worden uitsluitend bij 3 en 4 vermeld.

4.1 - Volgen en Positiekiezen tijdens het spel

Positie kiezen is een belangrijk onderdeel van de hedendaagse arbitrage. Het volgen en positiekiezen volgens het diagonale systeem is daarbij een middel en geen doel op zich. Gevraagd wordt om flexibel gebruik te maken van het diagonale systeem en daarvan af te wijken als de wedstrijd daar om vraagt. Dit betekent goed overzicht houden, blijven kijken en niet te dicht op de situatie. Punten die hierbij een rol spelen:

- Is tijdig op de plaats van de overtreding om het risico van escalatie of protesten te voorkomen;
- Heeft altijd een optimale waarnemingsafstand tot de actieve spelsituatie, volgt constant de aanvalsrichting, maar stoort daarbij het spel niet (raakt de bal niet) en houdt de passlijn open;
- Maakt bij het volgen gebruik van een flexibel diagonaal systeem, houdt daarbij een breed overzicht om ook de kleine overtredingen te kunnen zien (vasthouden, duwen);
- Houdt bij het flexibele diagonale systeem de bal en het spel zoveel mogelijk tussen zichzelf en de assistent-scheidsrechter en komt daarbij zo nodig in het strafschoopgebied
- Is in staat om te anticiperen op situaties die direct volgen op een eerdere situatie (kan het spel lezen).;
- In het amateurvoetbal hebben de meeste scheidsrechters te maken met club assistent-scheidsrechters. Als blijkt dat een assistent niet goed of niet objectief functioneert, dan zal de scheidsrechter hier rekening mee moeten houden bij het kiezen van zijn posities.

Wanneer een scheidsrechter de gehele wedstrijd niet goed volgt en/of positie kiest, maar ook geen fouten maakt kan dit toch leiden tot een score lager dan een C. De scheidsrechter laat immers op het onderdeel volgen en positie kiezen niet het gewenste gedrag zien (volgen en positie kiezen met het beste speloverzicht).

4.2 - Kiezen van positie bij spelhervattingen

Bij het positie kiezen bij spelhervattingen moet vooral gekeken worden of de scheidsrechter optimaal overzicht heeft, de juiste prioriteiten stelt en die positie kiest, die op dat moment het meest efficiënt is. Bij vrije schoppen nabij het strafschoopgebied en bij hoekschoppen, ligt de nadruk hierbij op een optimaal zicht op de spelers en minder op doellijnbewaking (uitgezonderd controleren van assistenten die regelmatig foutief adviseren).

Onderdeel van het positie kiezen bij spelhervattingen is het niet te lang op de plaats van de overtreding blijven staan door de scheidsrechter. Als het spel na een onderbreking niet meteen kan worden hervat, bijv. wegens een blessurebehandeling, dan neemt de scheidsrechter positie in met zicht op spelers en teamofficials.

BIJLAGE 1 – BEOORDELINGSFOUTEN

Bij het beoordelen van mensen is het een belangrijk kenmerk van professionaliteit dat de beoordelaar zich bewust is van zijn eigen beoordelingsstijl en persoonlijke valkuilen bij het beoordelen. Voor alle rapporteurs geldt dat zij erop moeten letten dat zij concreet gedrag beoordelen. We kunnen niet zien wat iemand denkt of wat iemands intenties zijn. Toch worden mensen daar vaak op beoordeeld. “Hij bedoelde het goed.” “Ik denk dat hij dacht dat ingrijpen de situatie alleen meer zou laten escaleren.” Dergelijke observaties kunnen echter niet gemaakt en dus niet beoordeeld worden. Scheidsrechters horen alleen beoordeeld te worden op wat daadwerkelijk waarneembaar is.

Behalve het bovenstaande, kan een beoordeling ook op andere punten mank gaan. Hieronder worden de meest voorkomende beoordelingsfouten uitgelegd. Wellicht zijn er enkele risico's die u bij uzelf herkent.

1. **Vasthouden eerste indruk:**

Als wij mensen zien, hebben wij direct een eerste indruk. Vaak kost het ons moeite om het oordeel los te laten dat wij op basis van die eerste indruk hebben gemaakt. Daarmee doen we anderen doorgaans geen recht. Krijgt de scheidsrechter die schuchter zijn eerste stappen op het veld zet nog de kans om te laten zien dat hij adequaat omgaat met weerstand? Wees u dus bewust van deze eerste indruk, zodat u deze ook los kan laten.

2. **Uiterlijke kenmerken:**

We kunnen de neiging hebben om ons oordeel te vormen aan de hand van uiterlijke kenmerken van mensen. Het kan zijn dat u zich stoort aan scheidsrechters met lang haar. Het kan zijn dat u dan daardoor beoordeelt “dat hij het ook wel niet zo nauw zal nemen met de regels”. Mogelijk zult u hierdoor wat u ziet over de toepassing van spelregels anders beoordelen dan bij andere scheidsrechters.

3. **Overheersen algemene indruk:**

Aan het eind van een wedstrijd hebben we altijd een algemene indruk van hoe de scheidsrechter het gedaan heeft. Het kan zijn dat deze algemene indruk ook de oordelen over afzonderlijke criteria gaat beïnvloeden. Bent u nog wel kritisch genoeg op die scheidsrechter die over het geheel genomen subliem gefloten heeft?

4. **Eigen beeld goede scheidsrechter:**

Iedereen heeft een eigen beeld van een goede scheidsrechter. De een vindt dat deze zich streng en consequent aan de regels moet houden. De ander vindt dat een goede scheidsrechter vooral de sfeer in de wedstrijd moet bevorderen door een goede communicatie met de spelers. Wanneer daardoor het ene criterium strenger wordt beoordeeld dan het andere criterium, worden beoordelingen niet meer onderling vergelijkbaar.

5. **Overheersen van negatieve informatie:**

Het kan zijn dat er één incident heeft plaatsgevonden dat een dergelijk negatief stempel op de wedstrijd drukte, dat u de scheidsrechter daardoor op dat punt te streng beoordeelt. Na afloop van een wedstrijd heeft de scheidsrechter het doorgaans heel slecht gedaan wanneer hij eenmaal een buitenspeltoespeld heeft goedgekeurd. Dit gebeurt ook wanneer de rest van de wedstrijd volledig foutloos is gefloten, zelfs bij het beoordelen van de buitenspelregel. Door het overheersen van negatieve informatie zien we dan niet meer wat iemand allemaal goed heeft gedaan. Dit leidt dan nooit tot een eerlijke beoordeling.

6. *Gelijkenis leidt tot overwaardering:*

Veel rapporteurs hebben zelf ook gefloten. Wanneer we dan scheidsrechters moeten beoordelen die precies dezelfde stijl hebben van het leiden van een wedstrijd, vinden we dat vanzelfsprekend uitstekende scheidsrechters. Gelijkenis leidt dan tot het overwaarderen van de kwaliteiten van de scheidsrechter.

7. *Contrastwerking tussen verschillende beoordelingen:*

Het vergelijken van kandidaten moet via het beoordelingssysteem verlopen. Toch heeft men van nature de neiging om deze vergelijking zelf te maken. “Voor een beginner deed hij het erg goed.” En vervolgens hebben we de neiging om de criteria hoog te scoren. Die ervaren scheidsrechter zijn we dan weer geneigd om te streng te beoordelen. Blijf daarom registreren en vervolgens rapporteren wat u daadwerkelijk hebt waargenomen. Alleen dan komen we tot een adequate vergelijking van kandidaten.

8. *Te milde of te strenge beoordeling:*

Sommige rapporteurs durven niet aan te geven dat een scheidsrechter iets niet goed heeft gedaan. Zij scoren alleen in de bovenste drie categorieën van de beoordelingsschaal. Andere rapporteurs vinden dat alleen hele ‘goddelijke’ scheidsrechters de hoogste beoordeling verdienen. Zij scoren alleen in de onderste regionen van de beoordelingsschaal. Voor beiden geldt de tip: Gebruik de hele schaal en score wat gezien is.

9. *Vermijden van extreme beoordeling:*

Er zijn ook rapporteurs die graag het veilige midden opzoeken. Als je maar niet de bovenste of de onderste categorie scoort, zit het wel snor. Het beoordelingssysteem is echter bedoeld om onderscheid te maken. Als iemand het dus steeds goed of steeds niet goed doet, is het belangrijk om dat te rapporteren. Dus ook hier geldt de tip: Gebruik de hele schaal en score wat gezien is.

10. *Onmiddellijke interpretatie van eigenschappen:*

Op basis van het gedrag dat we waarnemen, hebben we de neiging om gelijk iemand bepaalde de eigenschappen toe te kennen. Na de eerste ingrepen hebben we gelijk het idee “dat deze scheidsrechter niet over zich laat lopen.” Dit leidt doorgaans tot een van de andere beoordelingsfouten.

11. *Vooringenomenheid:*

Vooringenomenheid is het indelen van scheidsrechters in een bepaalde groep. Bijvoorbeeld: “Het is een strenge”. Het categoriseren van scheidsrechters leidt doorgaans tot beoordelingsfouten of zelfs tot discrimineren. Eigenschappen van een scheidsrechter worden toegekend op grond van iemands groepslidmaatschap. “Het is een allochtone scheidsrechter, dus hij zal wel heel streng zijn in het toepassen van de spelregels.”

12. *Discrimineren:*

Discrimineren is het handelen en beslissen op basis van stereotypen. “Allochtone scheidsrechters zijn geen goede scheidsrechters, want zij zijn zo streng”.

Koninklijke Nederlandse Voetbalbond

Woudenbergseweg 56-58
3707 HX Zeist

Postbus 515
3700 AM Zeist

Tel: 0343 49 92 11
Fax: 0343 49 91 99

Email: amateurvoetbal@knvb.nl

Bank: ING-bank NL89INGB0670000116
BTW: NL002691346.B01
KvK: 40478591 Utrecht